

denken als volgt: we hebben zoveel mensen in dienst, dus wat gaan we spelen? Maar dat is toch een foutieve denkwijze. En iedereen neemt dat zomaar over.

Bovendien, als aan onafhankelijke kunstenaars geadviseerd wordt om aan te kloppen bij bestaande gezelschappen, dan zou ik wel eens willen weten bij welke. Zoals we er nu voor staan, lijkt het wel alsof een open manier van werken alleen mogelijk is bij de kleine gezelschappen. Nochtans zou het ook moeten kunnen bij de grote structuren. Ik was dan ook heel gelukkig met het initiatief van de Blauwe Maandag Compagnie, zowel voor de Blauwe Maandag Compagnie als voor het NTG. Hun voorstel bestond erin om beide bestaande gezelschappen op te heffen, zodat ze vanuit een grote open structuur konden vertrekken met Luc Perceval als artistiek leider. De nieuwe structuur zou volledig vanuit artistieke impulsen opgebouwd worden. Beide gezelschappen zouden de artistieke invulling van de voorbije jaren naast zich neerleggen. De kernvraag was: welke mensen spreken we aan? Een klein ensemble en heel veel gasten die project per project zouden aangezocht worden, dat was het idee. Mensen die aan enkele producties na elkaar zouden meewerken, zouden in dienstverband kunnen tewerkgesteld worden... Maar het heeft niet mogen zijn.

Eigenlijk had dit organisch doorgroeien van een gezelschap al veel eerder moeten gebeurd zijn, en niet alleen door toedoen van de twee partners, maar mede gesteund door een beleid. Waarom dat nu scheef gelopen is, is in de eerste plaats te wijten aan de afwachtende houding van de overheid, waarbij de Raad van Advies zeker niet vrijuit gaat. Kijk, ik heb een krantenknipsel bij me waarin Johan Thielemans (voorzitter van de Raad voor Nederlandstalige Dramatische Kunst) zegt: 'Er is veel gediscussieerd de afgelopen jaren. Je kan alleen maar hopen dat de belangrijke theatermakers deze gezelschappen in handen zouden nemen.' Dat zegt hij dus zelf: 'je kan alleen maar hopen'. Terwijl ik denk dat een Raad van Advies daar iets zou kunnen forceren. Toen de Blauwe Maandag Compagnie zijn voorstel aan het NTG geformuleerd had, las ik in de krant dat Johan Thielemans 'gelukkig was met het initiatief'. En achteraf hoor je niets, terwijl de Raad de aangehaalde redenen voor het afspringen van de onderhandelingen zó kan weerleggen. Zij zouden daar de derde gesprekspartner moeten zijn.

Als zij daar een meer stimulerende en ondersteunende rol hadden gespeeld, zou het misschien een ander gesprek geworden zijn. Bijzonder schrijnend was dat er meteen na het afgeblazen initiatief een kleine advertentie ver-

scheen tussen de werkaanbiedingen. Plots, een klein half jaar na het ontslag van artistiek leider Hugo van den Berghe, zocht men een vervanger die zich nota bene binnen een week moest aanmelden. Het is onvoorstelbaar dat de Raad niet reageert wanneer een gezelschap dat ze zoveel geld geven, zijn artistiek leider op een dergelijke manier zoekt. Waarschijnlijk ligt het al lang vast wie de nieuwe artistieke leider moet worden en is dit gewoon een camouflagemanoeuvre. Ik vind dat de Raad hier een kans heeft laten liggen om de concrete gang van zaken te verheffen tot een politiek item.

Nu tekent het probleem zich heel scherp af, maar eigenlijk heeft het beleid een dergelijke situatie mee in de hand gewerkt. Adviezen die twee miljoen minder geven aan het NTG en twee miljoen meer aan de KNS – slecht gewerkt,

Guy Cassiers: De druk om bij een gezelschap aan te sluiten wordt enorm groot, want er zijn haast geen mogelijkheden om als onafhankelijk artiest samen te werken met een gezelschap. Projecten vormen de enige mogelijkheid, maar die subsidiepot is héél klein. Angels in America bij het Ro Theater was een project, maar waar kan ik in Vlaanderen iets op die schaal doen?

goed gewerkt –, dat getuigt toch niet van visie. Beleid is toch meer dan punten geven? Waarom kan de Raad niet de wens formuleren dat er andere mensen in die instellingen komen? De minister doet er dan nóg zijn zin mee, maar blijkbaar durft men zelfs op het niveau van een advies zijn nek niet uitsteken. Men laat het liever aan de artiesten over om het met elkaar uit te vechten. Maar dat slaat veel diepere wonden dan de beslissing van een overheid.

En wat meer is, het gaat hier niet om een particulier probleem van het NTG. Binnen enkele jaren rijst het probleem in de KNS of in de KVS. Nu sluiten die daar de ogen voor. Zolang de problemen zich elders afspelen, gaat het bij ons goed, lijkt men wel te denken. Maar de situatie is juist zo ziek kunnen worden omdat daar al lang andere mensen hadden moeten zitten. En het gaat dan niet alleen over de Blauwe Maandag Compagnie, maar ook over Ivo van Hove en eventuele anderen. Dan waren er dingen gebeurd. Ik ben ervan overtuigd dat die mensen er wel gaan komen, maar wanneer? En op welke manier? En zullen ze dan nog de *push* hebben om de dingen te doen die

ze nu fantastisch zouden kunnen binnen dat kader? Voor mij gaat het niet in de eerste plaats om meer geld maar om de doorstroming, waardoor er daaronder dan ook weer dingen kunnen gaan verschuiven en nieuwe mogelijkheden worden geschapen.

Wat de gebeurtenissen in het NTG betreft, zou elke buitenstaander het voorstel formuleren dat de Blauwe Maandag Compagnie nu heeft gedaan. De situatie zou er alleen maar op verbeteren, op artistiek vlak, maar ook op vlak van management en van tewerkstelling. Want voor elke ontslagen acteur komen er twee in de plaats. Er wordt altijd gereageerd vanuit een behoudsgezindheid. Men bekijkt wat verdwijnt, maar niet wat de mogelijkheden zijn.

Eigenlijk is dat dezelfde discussie als m.b.t. het Kaaitheater. Ook de sympathisanten van het Kaaitheater argumenteren veel te sterk vanuit wat het Kaaitheater gedaan heeft en niet vanuit de mogelijkheden die er zijn. Dat is naast de realiteit kijken. Tegelijk vergt een reflectie over het Kaaitheater nog meer creativiteit, gewoon omdat er geen voorbeelden zijn van hoe dergelijke organisaties adequaat kunnen doorgroeien. In elk geval toont de huidige situatie aan hoe het hanteren van de categorie als norm leidt tot een beleid van de grootste gemene deler. Maar eigenlijk hangt het werken vanuit de artiest niet samen met of je nu een kunstencentrum of een gezelschap bent. Ik zeg dus zeker niet dat we nieuwe structuren moeten gaan uitdenken.

Etcetera: Zijn er volgens jou te veel structuren?

Guy Cassiers: Ja, en ook te veel theaters. Het gaat om wat er in die theaters gebeurt. De hele stagnatie heeft volgens mij onder andere te maken met de volledig op zichzelf staande werkingen. Er zijn haast geen contacten tussen kunstenaars, gezelschappen en organisatoren onderling, terwijl ik ervaar dat ze veel gemeenschappelijk hebben. Theaters zouden letterlijk ruimtes kunnen zijn waar die mensen elkaar ontmoeten, waar gezelschappen kijken naar elkaar en zoeken op welke vlakken ze elkaar kunnen helpen.

Etcetera: Denk je dan aan een initiatief als De Onderneming, waarbij Maten, De Vereniging en Ryszard Turbiasz samen een subsidieaanvraag indienden als gezelschap?

Guy Cassiers: Ja, maar het gebeurt alleen op de kleinste schaal. Ook op de grootste schaal zou dat moeten kunnen. De gezamenlijke productie van de Blauwe Maandag Compagnie en Toneelgroep Amsterdam vorig seizoen en de samenwerking tussen KVS en de Trust vond ik in die zin heel gezond. En het zou toch fantastisch zijn indien de grote losse